
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

מבוא לדתות העולם א': דתות בעולם היווני והרומי -
24193

תאריך עדכון אחרון 21-09-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מדע הדתות

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' ברוריה ביטון-אשקלוני

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: brouria.bitton-ashkelony@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:
פרופ ברוריה ביטון-אשקלוני

תאור כללי של הקורס:
תיאור הקורס: הקורס יעסוק בהיכרות כללית עם דתות יוון ורומי; הלניזם באגן הים התיכון במבט השוואתי ליהדות בשלהי העת העתיקה; זרמים גנוסטיים; מסורות ניאו-פלטוניות במבט השוואתי לנצרות. נדון במושגי יסוד בתרבויות האלה, כגון: אל/אלים/האחד, דמונים, כוחות אלוהיים, גיבורים, חזיונות, קורבנות, חגים, ותיאורגיה. כמו כן, ידונו הקטגוריות דת ציבורית-פומבית וממוסדת לעומת דתיות אינדיבידואליות, דת אזרחית, וסינקרטיזם דתי.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה
בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
הבחנה בין דתות פוליתאיסטיות לבין דתות מונותאיסטיות, הכרת הבטים מרכזיים בדתות יוון ורומי, הבנת טיב הסינקרטיזם הדתי בארץ ישראל ותהליכי הלניזציה באגן הים התיכון.

דרישות נוכחות (%) :
90%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה ushui

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
[1] דתות ללא ספר קדוש והמקורות ההיסטוריים להכרת דתות יוון ורומי .
[2] דיון במושגי מפתח ואופי האלוהות, כגון: דת, כוחות אלוהיים, אל/אלים, דמונים, גיבורים, והאחד.
[3] דת יוון: "חוקים קדושים", פנתיאון האלים: האלים האולימפיים ואלי השאול, והפרובלמטיקה של שמות האלים.
[4] מקדשים: משלב מדורג של קדושה וטהרה בדת יוון וביהדות הבית השני .
[5] סוגים שונים של קורבנות וכללי הקרבה בעולם היווני והיהודי-מבט השוואתי.
[6] מי מניע ומי מושיע את העולם? גורל, מזל, כישרון, או האלוהויות? ספק ותיאורגיה: משנתם של מקסימוס מצור וימבליכוס
[7] דתות באימפריה הרומית: דת אישית, דת אזרחית, פולחן.
[8] חזיונות: מהאורקולום בדלפי לעולמו הנוצרי של הרמס במאה השנייה לספירה.
[9] הלניזציה באגן הים התיכון: ביטויים אומנותיים (ציפורי, בית-שאן ועוד).
[10] פולחן האלה דמטר והמיסטריות באלאוסיס במבט השוואתי למשנה מסכת ביכורים.
[11] האלה טיכיי באגן הים התיכון מהתקופה הקלאסית ועד התקופה הביזנטית בארץ ישראל. ביטויים ארכיאולוגיים, מרצה אורח, ד"ר עוזי דהרי.

חומר חובה לקריאה:

- Walter Burkert, *Greek Religion* (Cambridge Mass, 1985).
Robert Parker, *On Greek Religion* (Cornell, 2011).
S. Price, *Religions of the Ancient Greeks* (Cambridge, 1999).
Julia Kindt (ed.), *The Oxford Handbook of Ancient Greek Religion* (Oxford, 2015).
Michael Scott, "Temples and Sanctuaries," in: *The Oxford Handbook of Ancient Greek Religion*, pp. 227-238.
Mary Breard, John North and Simon Price, *Religions of Rome, Volume I: A History* (Cambridge, 1998); *Volume II, A Sourcebook*.
Jörg Rüpke, *On Roman Religion: Lived Religion and the Individual in Ancient Rome* (Cornell UP, 2016),
James B. Rives, *Religion in the Roman Empire* (Blackwell, 2007), pp. 13-23,
Rina Talgam, *Mosaics of Faith: Floors of Pagans, Jews, Samaritans, Christians, and Muslims in the Holy Land (Jerusalem and Pennsylvania, 2014)*, pp. 355-364.
Uzi Dahari, "The Church of St. Bacchus near Horvat Tinsmet"
שאל ליברמן, יוונית ויוונית בארץ ישראל (יב"צ: ירושלים, 1982, הוצאה שנייה), עמ' 257-283.
David Brakke, *The Gnostics: Myth, Ritual, and Diversity in Early Christianity* (Harvard University Press: Cambridge and London, 2010), 19-28, 52-62.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
גשת עבודה 0 %
גשת תרגילים 0 %
גשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 100 %
מבחן בית

מידע נוסף / הערות:

מבחן עם חומר פתוח:
במהלך המבחן תינתן גישה לכל החומר שנלמד בכיתה ולחומר המבחן.